

Udgivet 01.12.2024

Case: Regenerativt landbrug hos Ole Lawaetz Olesen, Agernæs Øko

Ole Lawaetz Olesen er økologisk planteavler på Fyn og bruger regenerative dyrkningstiltag i sit landbrug.

Af Jonas Holm Rasmussen, Linda Michelle Handrup

I Innovationscenter for Økologisk Landbrug arbejder vi bl.a. for at udvikle og formidle viden om de tiltag, der kendetegner regenerativ dyrkning for at fremme jordens frugtbarhed. Derfor har vi fulgt en række landmænd og deres praksis. En af dem er Ole Lawaetz Olesen, der driver Agernæs Øko ved Assens på Fyn. Han ejer jorden og driver ejendommen i et driftsselskab sammen med to partnere. Siden han købte sin ejendom i et generationsskifte i 1997, har han indført en række tiltag, der har forbedret jordforholdene på bedriften.

- Jeg oplever min jord som meget anderledes og mere levende, end den var ved overtagelsen, fortæller han.

Øget jordfrugtbarhed

Han tager jævnlige spadeprøver af jorden for at se på jordstrukturen og tælle regnorme. Her erfarer han, at der er markant flere regnorme på de dele af ejendommen, hvor han i længst tid har arbejdet konsekvent med ned-muldning af halm og tilførsel af husdyrgødning – sammenlignet med de 45 ha jord, han tilkøbte i 2010, og som havde været drevet konventionelt, hvor halmen altid var blevet fjernet, og der ikke blev tilført husdyrgødning.

Den tilkøbte jord blev omlagt til økologi i 2016 og er nu en del af sædskiftet og bliver drevet med samme praksis som resten af ejendommen med hyppig brug af efterafgrøder, nedmuldning af halm og tilførsel af husdyrgødning. Her oplever han også, at jorden er markant forbedret pga. den ændrede praksis.

Regnormetælling er generelt en god indikator for jordfrugtbarhed, og hvis prøverne tages korrekt – på samme dag og under samme forhold, i de forskellige marker man ønsker at sammenligne – kan det både give indsigt i regnormebestanden og i de dyrkningsmæssige positive kvaliteter, der følger med.

Foto: Uffe Bregendahl

Jesper Fog-Petersen (t.v.) og Ole Lawaetz Olesen.

Flerårig diversitet med skov og billebanker

Gennem flere generationer har man plantet skov på ejendommen, som Ole Lawaetz Olesens farfar overtog i 1928. På det tidspunkt var der kun få læhegn og en lille skov. Området er siden blevet tilplantet med diverse læhegn mellem markerne og med popler på ukurante jordstykker. Generelt har de øget vedmassen på bedriften – til gavn for både klima, natur og biodiversitet. Skoven røres stort set ikke, på nær en mindre hugst til brænde, og ellers får skoven lov at passe og udvikle sig selv.

Såkaldte billebanker er etableret i markerne omkring ejendommen. Billebankerne består af striber af flerårig, urteagtig vegetation, som kun slås ned med nogle års mellemrum for ikke at blive til store træer. De er 4 meter brede og er etableret for hver 180 m i alle marker på ejendommen. Det bidrager positivt til biodiversiteten ved at sikre levesteder for markens nyttedyr og agerlandets øvrige dyr og insekter, da de er permanente og ikke ompløjes.

Helårsafgræsning med kvæg

På ejendommen er der et mindre antal drøvtyggere i form af kvæg, som helårsafgræsser de områder, der ikke dyrkes – især ejendommens naturområde, der består af skovklædte bakker ned mod nogle saltvandssøer, der også drives som en ekstensiv form for put & take fiskesø. Køerne er med til at holde siv nede, og ellers vokser sivet invasivt på arealerne. Dyretrykket ligger på omkring 1 DE/ha, da arealerne også er meget produktive, så køerne kan holde vegetationen nede.

Området har generelt en høj naturværdi, så der er også gode muligheder for at gavne den generelle biodiversitet i og omkring markerne.

Efterafgrøder og sædskifte

Ved sidste radrensning af sine grønsager sår Ole Lawaetz Olesen efterafgrøder i alle afgrøder, hvor det er muligt. Især i kål og salat har det været vellykket, mens det i Hokkaido-græskar har været mere udfordrende, især når afgrøderne gror til, og der ikke kan radrenses sent, og ved høst, når efterafgrøderne kommer til at dække for græskarrene. Han oplever også, at det kan være meget vejrafhængigt, hvor godt det lykkes med at så efterafgrøder.

Han bruger typisk en blanding af honningurt, vintervikke og rug, mens han de sidste par år også har forsøgt sig med en blanding af honningurt, vintervikke, vinterhavre og boghvede. De har også selv dyrket honningurt til frø, da de anvender så store mængder efterafgrøder, at det er økonomisk fordelagtigt, da det ellers kan være dyrt i frøindkøb.

Sammen med sine medarbejdere er han ved at udvikle et 8-års sædskifte for at undgå diverse sædskiftesygdomme i afgrøderne, og det er nødvendigt med et fast sædskifte i en grønsagsproduktion, selvom det kan være svært at tilpasse produktionen til kundernes behov og markedets svingende efterspørgsel efter specifikke grønsager. Især for kål og løg er sædskiftesygdomme vigtige at være opmærksom på.

Reduceret jordbearbejdning

På Agernæs Øko har de tidligere haft et mål om pløjefri dyrkning, men en række indledende mindre forsøg har givet dårlige resultater, så det tør de ikke satse på. Generelt starter grønsagskulturerne med en pløjning – især ved opstart af kål. Nogle afgrøder etableres først i juni, og når markerne har ligget med efterafgrøder indtil da, er det nødvendigt at kvase biomassen og pløje den ned, inden der kan plantes småplanter. Det tilfører også en god mængde organisk materiale til jorden, og det kan løbende frigive næringsstoffer til hovedafgrøden.

Maskinparken består af diverse harver, så jordbearbejdningen kan tilpasses meget specifikt til det konkrete behov på den konkrete mark. På den måde kan de nøjes med at pløje, når det vurderes nødvendigt, mens forskellige harvetyper ofte kan klare jordtilberedningen. De vurderer, at rotorharvning i marken kan være lige så hård ved jorden som pløjning, og derfor har de også reduceret brugen af rotorharven, hvor det er muligt.

Fakta om Agernæs Øko:

- **Antal ha:** ca. 460 ha i driftsselskabet
- **Driftstype:** Økologisk landbrug med grise og planteavl med højværdiafgrøder i form af grønsager, der sælges under brandet Ø-grønt. Desuden råder ejendommen over et naturområde med fersk- og saltvandssøer, hvor kvæg græsser. Søerne var tidligere ferskvandssøer, men pga. den kystnære placering og hyppigere oversvømmelser, er de nu ved at blive til saltvandssøer.
- **Sædskifte:** Primært forskellige grønsager som løg, kål, salat og græskar og med en lille andel korn (ca. 17 %) i sædskiftet.
- **Jordtype:** Stærkt varierende fra inddæmet havbund - med højt kulstofindhold, men også risiko for oversvømmelse - til almindelig, god landbrugsjord JB 4-6.

Fonden for **økologisk landbrug**

**Funded by
the European Union**

NextGenerationEU

For mere information

Jesper Fog-Petersen

Specialkonsulent
Planteprotein til konsum,
forædling

+45 41 90 20 14

jefp@icoel.dk

Jon Aagaard Enni

Konsulent
Planteproduktion, regenerative
dyrkningsmetoder

+45 20 27 08 37

jone@icoel.dk